

men licentiam debent probare, conc. secūs, negatur. Unde ex hoc non datur imputatio malis Sacerdotibus, ait *S. Thom.* quia immunit eis probatio si accusantur, quod de licentia confitentis revelaverint.

Ad 4. negatur illatum: Quia ille, ad quem notitia peccati devenit mediante Sacerdotem de voluntate confitentis, participat in aliquo actu Sacerdotis. Et ideo similis est de eo, & de interprete, nisi forte peccator velit, quod ille absolute, & liberè sciat, ait *S. D.*

QUÆRO IV. Qui aliquid scit per confessionem, & etiam alio modo, potestne illud alteri revealare?

CXVII. Resp. cum *S. Thom.* art. 5. in c. dicentes. Opinio communior est, quod illud, quod homo aliis scit, sive ante confessionem, sive post, non tenetur celare quantum ad id, quod scit ut homo, potest enim dicere: Scio illud, quia vidi, tenetur tamen celare illud, in quantum scit ut Deus. Non enim potest dicere: Ego hoc audivi in confessione. Tamen propter scandalum vitandum debet abstine re, ne de hoc loquatur, nisi imminete necessitas, ita *S. Doct.*

Ratio ibidem. Sed contra. *Tum* quia nullus potest alium obligare, ad quod non erat obligatus, nisi sit suus Prelatus, qui obligaret cum praecipito; *Sed ille,* qui sciebat aliecas peccatum per visum, non erat obligatus ad celandum. *Ergo,* *Tum* etiam, quia alii possent impediti justitia Ecclesie, si quis, ut evaderet sententiam excommunicationis ferendam in ipsum propter peccatum, de quo convicuit est, confiteretur ei, qui sententiam ferre debet: *Sed iustitiae executio est in praecipto.*

Oppono: Duorum, quod est altero potentius, trahit ad reliquum: *Sed scientia* quia quis scit peccatum ut Deus, est potentior & dignior scientia quia scit peccatum ut homo. *Ergo* trahit ad se eum, ut nec per eam possit revelari.

Ad hoc S. Th. ibid. ad 3. dicit: Majorem esse intelligentiam de duabus, quae habent oppositionem: sed scientia qua scit alius peccatum ut Deus, & illa, qua scit ut homo, non sunt opposita. Et ideo ratio non procedit.

QUÆRO V. Per quam confessionem quis tene tur ad observantium sigilli? Item caditne sub sigillo, quidquid in confessione auditor?

CXVIII. Resp. I. ad 1. partem: Tenetur per omnem, & solam confessionem sacramentalem, quae est, dum fit animo accusandi, & peccata clavibus Ecclesie subiungendi, ad obtinendam absolutionem, licet hæc forte non detur, vel ex defectu requisitionis in ponente, vel defectu potestatis in Sacerdote.

Ratio: Nisi hoc dicatur, confessio redditur valde odiosa, & onerosa.

Resp. 2. Laicus se Sacerdotem simulans, & alterius, bona fide accedens, peccata audiens, tene tur sigillo.

Ratio: Quia juxta dicta est confessio sacramentalis, non quidem in re, sed à ponente in prudentia estimatione, sic judicata.

Dixi: bona fide; si enim ponentes scient ficti onem, non consurgit sigillum, sicut nec, quando quis accedit ad verum sacerdotem animo illudendi, aut Confessarium ad crimen perturbabendi; quia non est ulla nus Confessio sacramentalis.

Resp. 3. Directe sub sigillo cadit, quidquid est materia confessionis, nimirum mortalia in genere & specie, venialia vero in specie: Indirecte peccatum complicitis eodem sigillo tegitur. *Item* defectus, & imperfectiones ponentes, ut quod sit scrupulos, morosus, indolens, dedius impertinentius, &c. Item omnia per quæ potest deveneri in notitiam peccatoris, aut peccati. *Item* circumstantia & similia, ex quorundam revelatione ponentes evenire potest infama, verecundia, confusio, mala suspicio, aliudne incommodum, ut si quis sit confessus, se illegitimè natum,

sacros Ordines suscepisse, se insimilis parentibus natum, jactasse generis nobilitatem, &c.

Ratio: Quia DD. communiter dicunt, sub sigillo cadere, quicquid confessionem reddit odiosam, vel onerosam, nec distinguunt inter auditu, vel visa.

Nota tamen, quod si tales defectus jam passim essent noti, non caderent sub sigillo.

Dixi: venialis in specie, id est, hoc vel illud;

quia non est contra sigillum, si Confessor dicat in genere: Petrus confessus est mihi venialis, nulum specificando; si enim est confessus, ad minus venialis confiteri debet. Item post duorum, vel trium confessionem auditor non licet dicere: Hic mihi est confessus sola venialis; nec licet unum laudare ob conscientia puritatem, non laudatis alii. Qui potest ori suspectio, quod alii sint confessi mortalium, injuritur que eis verecundia.

Ratio 4. Penitentia imposita cadit sub sigillo.

Declarator: Si penitentia sit signum culpa mortalis certa vel dubia, aut peccatorum venialium quoad numerum, vel speciem, frangitur sigillum ea revelando, secis si sit ita levis, ut ex ea colligi nequeat nisi quod communis, & notum est, scilicet penitentem viae venialis confessum.

Ratio pater ex dictis ad *Resp. 3.*

QUÆRO VI. Quinam tenetur ad sigillum confessionis? An & ipse ponentes?

CXIX. Resp. 1. Per se primò & directè tenetur sub Confessariis, secundariò & indirectè obligantur etiam alii, sive Clerici, sive Laici, qui sive licite, sive illicite, sive casu, sive studio peccata ex sola confessione sacramentali audierunt, ut contingit subinde illis, qui proxime adstant confessionali. *Item* est de interpretate. *Idem* est de Laico, cuius mentio facta in *R. 2.* ad q. 5. n. 118.

Ratio 1. p. Quia solus Sacerdos est minister hujs Sacramenti.

Ratio 2. & 3. p. Quia res transit cum suo onere, ut solet dici: Sed notitia ex Confessione comparata habet hoc onus, quod sigillo silentii debeat manere obsignata.

Ratio 2. Tenetur sigillo Superior, à quo petitur facultas absolvendi ad casu reservato. Ubi breviter not. Quod aliqui DD. reprehendant illum Superiori localem, qui Visitatori dicunt, in suo Conventu sepè peti licentiam absolvendi à reservatis. *Item* tenetur ille, à quo in casu aliquo fuit petitum consilium. Tenetur qui reperit chartam, in qua alterius peccata sunt scripta jam confessi, vel salem sacerdoti pro confessione jam porrecta.

Ratio 3. Ad dicta pro *R. 3. ad q. 5.* & pro *2. part R. 1. ad. q. 6.*

Dixi: jam confessi: Si enim quis inveniat illam chartam ante confessionem inchoatam, non tenetur sigillo, benè tamen ad secretum naturale ut illius praecipi naturalis: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne fecisti.* Hinc si in ea chatta contineretur aliquod crimen vergens in damnum innocentis, vel Reipublicæ, teneatur illud revelare. Cujus ratio patet in hoc *Exam. n. 110. circa medium.*

Ratio 3. Licit aliqui DD. teneant, etiam ipsum ponentes teneri obligatione sigilli circa ea, quæ in Confessione à Confessario audiunt, & circa quæ interest. Confessario: probabilis tamen est, quod solum teneatur obligatione naturali.

Ratio: Tum quia obligatio sigilli est in favorem solius ponentes, & non Confessarii. *Tum* etiam, quia ut ex dictis patet, obligatio sigilli solum cadit super illa, quæ clavibus Ecclesie subiunguntur, & Sacerdoti manifestantur.

QUÆRO VII. Licitne Confessario notitia confessionis ut ad regimen extermum ponentes? Ad ne gandum votum pro electione, vel beneficio, aut officio? Vel ad loquendum de peccatis cum ponente?

CXX. Resp. 1. negativè. *Ratio:* *Tum* quis est indirecta saltem fractio sigilli, Confessione redens odiosam. *Tum* etiam, quia sigillum non solum obli-

gat

gat Confessarium erga alios, sed etiam erga ipsum ponentes.

Hinc discant caute agere concionatores in cathedrali, in vita invehentes, & Magistri Novitiorum in clausis, ac Monialium Confessarii eisdem concionatores, defectusque reprehendentes: facile enim contingit, ponentes, sex confessos pudore confundi.

Ratio 2. De auditis in confessione loqui, absque illa manifestatio ponentes, & sine periculo cognitionis, aut suspicionis ejus, non est peccatum magna tamen cautela hac in re est necessaria.

Ratio: Quia nulli fit injuria, nec confessio redditur odiosa.

Ratio 3. Sine expressa licentia ponentes non licet confessario de auditis in confessione cum eo, etiam sola, loqui extra confessionem.

Ratio: *Tum* quia per sigillum confessario clauditur os. *Pam* etiam, quia ponentes confessio redideretur odiosa. Vide in hoc *Exam. n. 122.* ad 5. quod nec duo confessari ejusdem ponentes possint inter se loqui de peccatis ejus.

Ratio 4. Prædictæ probabilitas est, quod non petitia etiam licentia, possit confessario intra confessionem ponentes loqui de auditis in priori confessione, si prudenter judicetur necessarium.

Ratio: *Tum* quia id fit in eodem foro penitenti, in quo Confessor, ut ponentes curat: sicut tenetur) interdum egit reflexione super peccata præterita, egit prouide aliquo modo spectante ad presentem confessionem. *Tum* etiam, quia ita confirmat praxis confessariorum ex præcedentibus confessionibus sepe colliguntur consequendim & recipiunt peccati, ac ponentes dispositionem, vel indispositionem ad absolutionem.

QUÆRO VIII. Licitne confessario notitia confessionis ut ad corrigendum compliceat ad petitionem ponentes.

CXXI. Resp. 1. Ponentes numquam licet in confessione confessario manifestare personam complice ob solum finem correctionis fraternæ, vel denuntiationis, vel ad bonam gubernationem Communis.

Ratio: *Tum* quia Confessio per se non ordinatur ad correctionem fraternam. *Tum* etiam, quia licet ponentes possit Confessario dare licentiam loquendi de peccatis propriis, non tamen de alienis. Vide supra *Exam. 6. num. 107. quest. 4.* de integratæ confessionis quodat revelationem complices.

Ratio 2. Etiam regulariter loquendo Sacerdoti non licet à ponente exigere, ut ob finem correctionis complice sibi extra confessionem manifestetur.

Ratio: *Tum* quia exinde facile sequuntur multa pusilorum scandalorum violari sigillum Sacramenti. *Tum* quia regulariter sunt multi alii, qui taliter correctionem melius facere possunt quam confessio, cui complexum non est confessus.

Quid si prater confessarium nulla alia persona ad correctionem appetirentur.

Dico: Dat hoc casti, qui rarissimus est, posset Confessarius obligare ponentes, ut extra confessionem sibi manifestaret complice, modo nullum possit subsequi scandalus, irreverentia, vel odium Sacramenti, fractio sigilli, etesseque casus extreme necessitatis, maximis boni, vel ad defendendum proximum, ut docet noster *Nugus.* Legantur pag. 6. tr. 1. & in *Appendice*, SS. D. N. Ben. XIV. Const. super non exquirende notitia compliceum, ob correctionem faciendam.

QUÆRO IX. Quomodo resolvit hos casus?

CXXII. Primò: Confessor qui ponentes ob dispositionem ei absolutè renunt dare schedulam, seu testimonium confessionis, frangit per hoc sigillum.

2. Sacerdos in confessione auditio talis nocte grave incendium, vel homicidium esse pardandum, quod Judicibus aperit sic: *Vigilate, quia accidere possunt aliqua derivaunt, attendite vel corvae volvi;* *Judex vigilando mandatores deprehendit & panit, frangit sigillum.*

3. Potestne Confessarius pro explicacione proprii peccati in confessione peccatum alterius in confessione audire revelare?

4. Potestne Confessarius scientia confessionis uti ad evitandum grave periculum proprium vel allorum, spirituale vel temporale?

5. Sunt duo Confessarii, qui ejusdem penitentis peccata in confessione audierunt, possunt illi (absque expressa ponentes licentia) salem pro salvatore ejus de peccatis illius inter se loqui.

Ad 1. Resp. Si alii sciant, quod ponentes hunc Confessarium accesserit, & ipse schedulam absolute petat, tenuerit eam dare, ne denegando eum proteget, & sigillum frangat. Nec Confessarius eam demando monitor, quia solum testatur esse confessum. Si ponentes ex hoc capite occasionem perseverandi in malo, perditio ejus ex ipso est. Ceterum si nullus alius sciat, quod ponentes hunc Confessarium accesserit, schedulam negare non frangit sigillum.

Ratio:

Tract. XIII. Exam. VIII.

ut potius in hoc mundo per penas leves satisfaciat, quam in altero per penas gravissimas, relinquatur manifestum, tanto celerius ab hoc satisfaciendi onere liberari, quanto ciuitus penitentiam adimpleret.

Confirmatur: Quia restituio, quo minus differitur, eo magis grata est creditori, ita satisfactione pro peccatis tanquam magis est accepta Deo ceteris paribus, quanquam ciuitas sit, id est enim penitentie à confessario per opera penale imponuntur, ut peccator offensas & injurias, quam Deo intulit, per rebellionem transgressionem preceptorum eius resarcit, quo fit, ut terminus prefatus à Confessore pro adimplenda penitentia non impedit, si ante adimplatur, leg. Qui Rome, in principio, ff. de Verb. obligat. Et videtur quoque mens Confessori verisimiliter esse, quia si penitentia diceret Confessario se velle penitentia quartaria, quam diebus Veneris jejunia, ut ciuitus penitentiam adimpleat, responsurus esset, hoc ipsum sibi etiam placere. Ac proinde sicut cui in jungitur, ut tribus sexi feriis recite septem Psalmos penitentiales, ut ciuitas se quis ab hoc onere liberet, illos recitaverit prius, certum est, quod satisfacit, eo quod solvens ante diem statutum videatur solvere plus l. 1. C. de Plus petitionibus, §. Si quis agens, Instr. de Actionibus.

2. Quia id quod primò, & principaliiter intenditur à Confessorio, est, ut opus satisfactoriorum adimplatur, & tempus prefatum, non ad obligationem finiendam, sed ad non dilatandam debitam solutionem, non penitentia in longius protractabatur. Non enim hac imponitur tamquam onus annexum diei, quod transit transacto die, ut jejunia, horae Canonice, solemnitates festive, & alia hujusmodi ad Ecclesiae praecēta: Istorum enim obligatio post præfixum diem non durat: secus est de obligatione iuncta penitentia, qua durat etiam post transactos dies ad illam exequendam prefatos: neque ista obligatio post tempus præfixum cessat, immo rigorosus efficitur. Cum ergo in hisce penitentia tempus se habeat tamquam accessorium, & accidentale, servitique solim ut terminus non dilatanda ulterius penitentia, sequitur huic obligationi satis superque satisfacere, qui penitentia quanto ciuitus adimpleret, semper enim attenditur ad id, quod est principale, & per se, quamvis omissum, quod est accessorium, & quasi per accidens.

3. Jejunia, orationes, & eleemosynæ factæ, aliis diebus æquivalent eisdem penitentiam, si fierent feriis sextis, cum sint ejusdem quantitatis, & qualitatis, quod ipsum opus satisfactorium.

NEC DIC POTEST: Jejunia in feriis sextis non tantum videri imposita ab detestacione, & penam commissi peccati, sed etiam in memoriam Passions Christi, ad quam aliis dies non ita excitant, cum Dominus noster feria sexta sit passus.

NON INQUAM DIC POTEST: Tum etiæ dies ille magis moveat ad recordationem Passions Christi, non tamen id arguit, quod jejunium necessarium fieri debet tali die, siue neque quod recordatio Passions Christi sit à penitente de necessitate tunc habenda, sed solim ad bene esse. Unde sicut memoria Passions non cadit sub obligatione penitentie iuncta, ita nec feria sexta, sed utrumque est consilio.

TUM QUIA SI PENITENTIA OBLIGATORIUM AD PENITENTIAM ADIMPLENDAM, EST NON EODUM QUA JURISDICTIONE CONFESSORI FUIT IMPOSSITA, SED ETIAM QUA ILLAM ACCEPTAVIT: ADEO QUOD SI NON ACCEPTASSET, NON TENERETUR AD ILLAM: JAM AUTEM PENITENTIA, SI INTERROGETUR: AN INTENTIONE SUA FERIUS SE OBLIGARE AD PENITENTIAM ILLI PRÆFIXIS DIESBUS, ITA UT NON ALIAS POSSIT SATISFACRE: RESPONDEBIT, QUOD NON: IMMODO QUDACONCIPIT TEMPUS IN FAVOREM SUUM, UT COMMODIAS EAM ADIMPLERET.

NEC OBSTAT, SI DICATUR: Quod quando lucrandum aliquod Jubileum præcipitur jejunium certis tribus diebus, non posse illud anticipari, neq; alii diebus, quam in illis status fieri, id ipsum pariter dicendum videtur de satisfactione penitentia.

Resp. Disparem esse rationem: *Primum;* quia jubileum datur sub illa conditione, ut tres statuti illi dies iungentur, non lucratur alijs jubileum; sed sacramentum penitentia, neque quod absolucionem à culpa, neque quod satisfactionem à pena, datur sub conditione. *Secundum;* Quia in jubile, jejunia & alia opera prescripta in illis tribus diebus, ponuntur pro forma & conditione necessaria acquirendi jubileum; & id est debet adimpleri in forma specifica, & non in æquivalenti; sed in penitentia non apponuntur dies pro forma & conditione necessaria ad satisfactionem, sed solim pro commodi opportunitate ipsius penitentis, ut facilis & aptiori modo satisfaciat. Ex his.

Resp. ad 1. pro sententia affirmativa dicendo, quod dies præfiniti ad penitentiam adimplendam non habentur ut forma seu conditio intrinseca, aut necessaria, immo potius ut terminus dilatanda debite solutionis, quas quod non sit opus illud penitentiale ulterius protractandum, possit tamen ciuitas pro libi adimpleri, ut qui dies magis constituantur in commodi penitentis, quam in eis damnum, vel tertii aliecius utilitatem.

Ad secundum Resp. dies non esse præfixos à Confessorio, tamquam pars aliqua satisfactionis sacramentalis, sed solim tamquam terminus non dilatanda ulterius penitentia, & tamquam quid conducens utilitati ipsius penitentis, & id est si alia diebus viam si penitentia jejunare, & alia satisfactionis opera facere, liberum illi erit, cum quilibet possit remunari tempore concessio in sui favorem, Cop. Statutum, de Regul. & cap. Si diligenter, de Foro competenti.

Ad 3. dicitur: Id verum esse, quando tempus præfigitur principaliiter, & ex primaria intentione in utilitate creditoris & tertii, & ita, quando constaret aperte Confessorum impossimus illos jejunii dies, limitate ad utilitatem animæ, & ad gloriam Dei & penitentis id sciret, & eodem principali fine eos accepisset, non posset tunc alii diebus prioribus jejunare. Sed hoc non est in presenti causa, nec communiter ea est intentio Confessoriorum & penitentium, sed solim ut pro peccatis confessi satisfaciant, & hoc ut commodis fiat, statuit illi dies jejunandi, sed de orandi, attendendo accessori & secundarii de devotione, ad quam dies talis inclinat, sed cum hoc sit quasi per accidens, non includuntur necessariò in actu penitentiali, nisi tamquam terminus ad penitentiam ulterius non dilatenda.

QUÆRERO IV. Quantam & qualem Penitentiam tenetur Confessor penitenti injungere? Et qualia opera?

CXXXIV. Rsp. 1. ex Conc. Trid. cuius verba credo digna cuiusvis Confessori animo altissime imprimenda, Sess. 14. c. 8. Debent Sacerdotes Domini quantum spiritus & prudentia suggesterit, pro qualitate criminum, & penitentium facultate salutare, & convenientes Satisfactione injungere, ne si forte peccatoe connivant, & indulgentia cum penitentibus agant levissima quedam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vita custodiandæ & infirmitatæ medicamentum, sed etiam ad posteriorum peccatorum vindictam & castigationem. Nam claves Sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed & ad ligandum concessas, antiqui Patres & credunt & docent.

Notent hoc Confessari, qui pro gravissimis flagitiis nonnulli pauca Pater & Ave imponunt. Qui reddent rationem vilificationis sue in illa die. Vide in Ex. 5. n. 98. ante q. 12.

Resp. 2. Due illa benigniorum Confessariorum Maximæ, Tuitus est animam cum parva penitentia impleta mittere ad purgatorium, quam cum magna non impleta mittere ad infernum. Facilius et redde-

De Pœnitentia.

re Deo rationem de nimis misericordia, quam de nimia justitia, non sunt totaliter abicienda, sed in sancto intelligenda & amplectenda, etiam in praxi. Pro quo vide R. 3. n. 135.

Hic samus sensus indicatus ab ipso Conc. Trid. est, quod statuit, ut penitentia injungatur non solùm pro qualitate criminum, sed & pro facultate penitentium, ut pauperi non injungatur eleemosyna, sed diviti; Operario non injungatur jejunia, sed orationes, cum suo labore compatibilis; Superbo imponatur actus humilitatis, atamen conditioni proportionatis, diviti avaro eleemosyna; ebriosi, luxuriosi, jejunia, &c. singulis enim morib; convenientia sunt penitentia, ut Philosophus dicit in 2. Ethic. Ergo.

Ratio alia à S. D. datur in c. Satisfactione respicit offendens præteritum ut compensandam; & futuram, ut ab eo præservet: Sed ut utrumque requiri penitentia. Ergo. Min. prob. Compensatio offendens illata per hoc, quod compensans aliquid subtrahat & detur alteri; Sed per opus bonum præcise ut tale operari nihil subtrahit, sed per illud magis perficit, subtrahit autem per illud, ut est penitentia, ut patet in dictis pro 3. parte. Deinde penitentia etiam præservet à culpa futura, ut patet tum ex Philosopho citato, tum ex dictis supra in Exam. n. 125. Ergo.

In R. ad 1. ibidem S. D. docet, quod quavis Deus non delectetur in penitentia ut sunt penitentia, delectatur tamen in eis ut sunt justa, & sic satisfactione esse possunt.

3. Pars declaratur à S. Tb. a. 3. in c. Satisfactione, ut dictum est, debet esse talis, per quam aliquid nobis subtrahimus ad honorem Dei, nos autem non habemus nisi tria bona, scilicet bona animæ, bona corporis, & bona fortunæ scilicet exteriora. Ex bonis quidem fortuna subtrahimus nobis aliquid per eleemosynam, sed ex bonis corporis per jejunium: ex bonis autem animæ non oportet quod aliquid subtrahimus nisi quantum ad essentialia, vel quantum ad dimensionem ipsorum, quia per ea efficiuntur Deo accepti, sed per hoc quod ea submittimus Deo totaliter, & hoc fit per orationem. Ergo.

Item S. Doctor in eodem quodl. a. 29. docet, quod si quis penitentis ad horas obligatas omisit uno de dictis officiis divinum, pro penitentia ei esse injungendum ut ore 7. Psalm. Penitentiales, aut plus secundum qualitatem Officii divini.

CXXXV. Resp. 3. Quanta & qualis sit pro peccatis imponenda Satisfactione, scit Confessor, si curat, ut sit commensurata his tribus, nimis peccatori, peccato, & fini; Sicut medicina debet esse proportionata, ut infirmo, infirmat, & interna sanitati.

Declaratur ex Cajetano: Oportet videre, an penitentia sit animo debilis, vel fortis, ac promptius ad satisfactionem. Sicut enim homini corporaliter infirmo, si fortis sit & vires habeat, potest dari fortis medicina, non tamen debili, ita penitentie robusti animi imponenda est satisfactione, quam meretur: ille vero, qui est debilis animi, parva, juxta animi debilitatem, ut parvulus ignis foveatur aposita palea, nec suffocetur magnis lignis desuper appositis. Pro quo vide Resp. 2. ante posta.

Considerandum ulterius, quo morbo penitentia boret: luxuria enim jejunio, avaritia curante eleemosyna: blasphemia divinis laudibus. Ut plurimum etiam obseruat Confessor, ut penitentie præscrivat remedia, quibus obtentam animæ sanitatem conservet, que re medis sunt præscindere peccatorum causas, seu occasiones, tales conversationem, cohabitationem hujus, vel illius domus ingressum, &c. Cavendum etiam est, ne imponatur penitentia, cujus impletio penitentem possit manifestare, aut scandalum parere, v. g. impovere jejunia puellis, diebus extraordinariis servanda, per quæ veniant in suspicionem.

Resp. 4. Potest ex prefatis causis Sacerdos interdum uni penitentie pro culpa minori vel pari majorum penitentiam imponere quam alteri, v. g. Juveni pro fornicatione majorum quam Seni, quamvis Juvenis minus peccator.

Ratio: Quia hoc peccatum in juventute habet manus incentivum quam in senectute, aut Lublino. De quo vide supra de causa involuntarii. Tract. 3. Ex. 1. n. 21.

CXXXVI. Resp. 5. Satisfactione sacramentalis non

solum debet esse medicinalis, sed & penitentia. Opera satisfactoria penitentia sunt potissimum tria; scilicet eleemosyna, jejunium, & oratio. Ita patet ex S. Tb. b. q. 15. art. 1. & 3.

Prima & 2. pars patent ex Trid. cit. & aliis iam dictis, ac probantur à S. Tb. art. 1. in Sed contra, hoc Syllogismo: per satisfactionem oportet peccati vulnus sanari perfectè; Sed peccatum medicina sunt penitentia, ut Philosophus dicit in 2. Ethic. Ergo.

Ratio alia à S. D. datur in c. Satisfactione respicit offendens præteritum ut compensandam; & futuram, ut ab eo præservet: Sed ut utrumque requiri penitentia. Ergo. Min. prob. Compensatio offendens illata per hoc, quod compensans aliquid subtrahat & detur alteri; Sed per opus bonum præcise ut tale operari nihil subtrahit, sed per illud magis perficit, subtrahit autem per illud, ut est penitentia, ut patet in dictis pro 3. parte. Deinde penitentia etiam præservet à culpa futura, ut patet tum ex Philosopho citato, tum ex dictis supra in Exam. n. 125. Ergo.

In R. ad 1. ibidem S. D. docet, quod quavis Deus non delectetur in penitentia ut sunt penitentia, delectatur tamen in eis ut sunt justa, & sic satisfactione esse possunt.

3. Pars declaratur à S. Tb. a. 3. in c. Satisfactione, ut dictum est, debet esse talis, per quam aliquid nobis subtrahimus ad honorem Dei, nos autem non habemus nisi tria bona, scilicet bona animæ, bona corporis, & bona fortunæ scilicet exteriora. Ex bonis quidem fortuna subtrahimus nobis aliquid per eleemosynam, sed ex bonis corporis per jejunium: ex bonis autem animæ non oportet quod aliquid subtrahimus nisi quantum ad essentialia, vel quantum ad dimensionem ipsorum, quia per ea efficiuntur Deo accepti, sed per hoc quod ea submittimus Deo totaliter, & hoc fit per orationem. Ergo.

Nota ex S. Tb. ibid. ad 3. ad jejunium referri quicquid corpus affligit, ut sunt vigilie, peregrinationes, cœlicia, flagellationes, &c. Deinde quicquid expenditur in utilitatem proximi, habet rationem eleemosynæ, ut sunt opera Misericordie, sive corporis, sive fortunæ scilicet exteriora. Ex bonis quidem fortuna subtrahimus nobis aliquid per eleemosynam, sive corporis, sive fortunæ scilicet exteriora. Similiter quacumque latraria Deo exhibetur, ut votum, Sacrificium, genitacio, &c. reducitur ad orationem. Et id est etiam unum opus potest habere plures rationes satisfactionis.

An flagella hujus vita sint satisfactiona, vide supra in hoc Exam. n. 125.

Declaratur ulterius cum S. Th. ibidem, latens in his tribus operibus medicina peccatorum: Nam extirpat in nobis tres peccatorum radices: Oratio, quæ omnia nostra Deo submittimus, comprimit superbi; Jejunium concupiscentiam carnis; Eleemosyna concupiscentiam oculorum, seu avaritiam. Ergo.

CXXXVII. Oppone: Homini aliquid temperato, & validè modicum comedenti potest injungere actus temperantie: Sed hic actus non erit illi penitentis, nec medicinalis, ut patet.

Ad hoc disting. min. Per accidentem, conc. per se, neg. Vel sic: Non erit ex parte subjecti, conc. ex parte objecti, & quantum ex natura actus, neg. Hoc secundo modo aliqui penitentia remedia in omnibus actibus virtutis, etiam in comeditione ciborum deliciorum: hæc enim non est actus virtutis, nisi sit moderata, quæ moderatione & à pluribus cibis abstinentia jam est aliqua penitentia & medicina. Nefas autem forent, immo mortale peccatum, pro mortalibus peccatis injungere ex parte comeditione ciborum deliciorum, etiam moderata, atamen ad saturitatem. Veniale vero esset si fieret pro venialibus. Quia est opus simpliciter delectabilis, & solam secundum quid penale.

Dixi, ad saturitatem; si enim Confessor sciens penitentem deliciat comedere, de eo tamen nihil exprimens, ei injungat, ut comedat infra saturitatem, aliquam vel alias portiones sibi subtrahendo, hoc non est improbadum; Ceteris tamen paribus, quæ de qualitate penitentie dicta sunt.

QUÆRERO V. Opera injungenda debent esse ex-

terea ac supererogatoria seu consili, sive aliundè non debita? Item possuntne impleri eodem tempore, quo aliis actus cadit sub præcepto, v. g. Rosarium injunctum orando sub Missa præcepta, aut injungi Defunctionis applicanda?

CXXXVIII. R. 1. Satisfactio sacramentalis regulariter, & per se debet esse opus exterrum, 2. & consili, seu supererogationis, sive aliundè non debitu, sed solim obligans ex præcepto Confessarii; 3. potest tamen aliquando ex speciali ratione injungi opus ian debitum, 4. ac internum.

Ratio 1. & 2. p. Quia communiter ita habet præcaxis Ecclesiæ & Confessariorū injungentium opera alia non præcepta, & sensibilia, seu externa: eo quod illis maximè competat penitentia. Et hoc in præxi servandum est.

Ratio 3. partis est: Tum quia potest quis eodem actu satisfacere duobus præceptis, v. g. voti, quod quis fecit de jejunando omni die Veneris toto anno, ac præcepto Ecclesiæ de jejunio Quadragesima eodem die. Tum etiam, quia tali opus potest adhuc habere omnes conditiones supra in his Ex. n. 125. R. 4. ad satisfactionem requisitas, ad quas accedit nova obedientia, tamquam ponca ex præcepto Confessarii, que non potuerit ab homine exigi, nisi peccasset. Ergo.

Notanda hic est disparitas, cur non possimus satisfacere homini eodem actu pro duobus debitis, ut si Petrus debeat Paulo 100. Imperiales ratione agri ab eo empi, & 100. ratione mutui, non satisfaci utriusque debito numerando centum priores. Disparitas est: Quia Deus bonorum nostrorum non egit, nec ullum ex eis habet interesse, eorumque valor provenit ex gratia, & acceptance Dei, opera nostra infinitè aliundè titulus ei debita sic acceptando; scilicet est de homine.

Ratio 4. p. Quia actus ille internus, v. g. meditatio pro penitentia injuncta fit sufficiens sensibilis per sacerdotis impositionem, ac penitentis acceptationem voce, vel signo sensibili factam, sicut contratio fit sensibilis per Confessionem; & tamen est pars essentialis Sacramenti. Ergo.

Resp. 2. Probabilis, quod si opus aliundè præceptum, & penitentia se non excludant, possint eodem tempore persolet, ut Rosarium pro penitentia injunctum sub Missa præcepta: De consilio tamen est, persolvere alio tempore.

Ratio patet supra Tr. 10. Ex. 5. n. 95. si proportionate applicetur.

Resp. 3. Probabilis est posse injungi penitentiam defuncti applicandam.

Ratio: Tum quia tale opus habet omnes conditiones supra ad Satisfactionem requisitas, & est eleemosyna spiritualis. Tum quia satisfactio sacramentalis habet suum effectum ex opere operato, & hic manet propriis penitenti, sicut Sacramentum non frustratur sua parte, vel effectu integrali: & etiam ex opere operantis, & hic potest applicari defunctis. Ergo.

QUÆRO VI. Potest Confessarius imponere penitentiam per alium peragendam? Vel liberam, seu arbitriaram, seu indeterminatam, à penitente determinatam, dicendo: Facias hoc si potes? Vel si non potes, fac illud?

CXXXIX. Resp. 1. Penitentia non potest penitentiam sibi injunctam sine Confessarii consensu impiere per alium.

Ratio: Quia intentio Confessarii censeretur esse (nisi si eam aliter explicet) ut penitentis injunctam penitentiam peragat per seipsum.

Nota: huic non obstat, si eleemosynam det per famulum, quia sic penitentia tamen manet causa principalis, cum famulus solum sit instrumentum: vel si alius det eleemosynam loco ipsius, dum ipse non potest, quia hoc idem est, ac si alter ei daret pecunias, ut ex eis eleemosynam faciat, & qui dat etiam se solum habet ut minister: si vero alius pro peni-

tente sine Confessarii licentia penitentiam peragat, orando, jejunando, &c. id faciet ut causa principalis, ut dominus actionum suarum.

Resp. 2. Probabilis est, quod Confessor possit penitenti injungere penitentiam per alium exequandam ad ipsius penitentis petitionem.

Ratio declaratur ex Genua: In eo casu illud opus satisfactorium, si consideretur præcisus ut fit ab alio, non est pars Sacramenti, sed solim ut fit ex petitione ipsius penitentis. Quare talis petitio esset opus formaliter in tali satisfactio, opus autem satisfactorium alterius esset materialis illius, ordinatum ab ipso penitente. Unus formale illius satisfactio sacramentum adhuc est actus penitentis.

Resp. 3. Probabilis est, quod Confessor possit penitenti injungere talem penitentiam indeterminatam, quae in Quæsto describitur. Ita Ang. Doct. quod. 3. art. 28.

Ratio: Confessor talem penitentiam adhuc sufficientem ligat & solvit; ligat in quantum imponit necessitatem, seu obligationem alius penitentia, non quidem determinat, sed indeterminat hojus, vel illius; solvit vero, in quantum ponam Purgatorii (que per se, & non exhibita virtute clavium esse subiecta) commutat in faciliorem. Ergo.

QUÆRO VII. Quomodo penitentia tenetur ad circumstantias penitentia, ut si Sacerdos injungat Rosarium coram tali imagine, vel flexis genibus persolvendum? Et quid agendum penitenti, cui penitentia est facta impossibilis? Vel qui penitentia est oblitus.

CXL. Resp. 1. Probabilior est sententia, que distinguunt, dicendo, circumstantiam interdum transire in substantiam, interdum vero manere meram circumstantiam. In primo casu, circumstantia omissa non satificat præceptum Confessarii, & Sacramentum manet nullum, & est peccatum mortale; in secundo veniale.

Quomodo potest sciri, quod circumstantia transeat in substantiam operis?

Dico, id colligi posse ex eo, quia Confessor eam apposuit ideo, quia adverbit eam huic penitenti non minus esse penitentem, quam ipsum opus. Nonnulli enim libentibus multa Rosaria orant ambulando, vel sedentes, quam unum flecent: Manet vero mera circumstantia, si parum sit penitentia.

Resp. 2. Distinguunt etiam bene alii, sicut sollet distinguunt de voto. Si res injuncta sit gravis, & circumstantia levis, v. g. in caso Rosarii dicendi ante talim imaginem, obligatio ad circumstantiam solim est venialis; Si vero circumstantia sit gravis, ut si in tali imaginis esset aliquod particolare obsequium propter concursum, aut aliquid simile, (quod idem posset occurrere de genuflexione sub Rosario) obligatio ad circumstantiam esset sub mortali.

Resp. 3. Si circumstantia fait penitenti impossibilis, tenetur ad substantiam.

Ratio: Quia rationabiliter censeretur haec esse intentio Confessarii.

CXLI. Resp. 4. Penitentia, qui sive culpabiliter, sive inculpabiliter per obliuionem, aut aliam causam factus est, impotens implere penitentiam, non tenetur loco illius penitentiam per seipsum facere alia opera satisfactoria: quia etsi faceret, & postea fieret potens ad priorem penitentiam teneat ad illam.

Ratio: Quia illa satisfactio sponte assumpta non eset sacramentalis, nec causeret remissionem penitentia ex opere operato, sed operantis.

Resp. 5. Si dicta intentione, seu oblio est omnino inculpabilis, non tenetur penitentis priorem confessionem repeterere. Si vero sit inculpabilis, tenetur hoc peccatum confiteri, & si possit, & credat priorem Confessarii esse memorem peccatorum, apud eum accedat: secus, apud alium iterare debet confessionem, uia & apud priorem, si peccatorum memor non sit.

Ratio 1. p. Quia penitentis ab illis peccatis est absolitus, & penitentia remissionem alia via tum in hac vita, tum in purgatorio obtinere potest. Et ratio in voluntarii excusat ipsum.

Ratio 2. p. Quia ille penitentis sua culpa fecit Sacramentum nullum. Ergo tenetur ad illud integrandum, non vero potest integrare nisi praefato modo. Nemo enim potest injungere penitentiam, nisi cogniti causa.

Ex quo patet, quod non teneatur confessionem iterare, ut peccata ritu confessa dimittantur, sed ut Sacramentum fiat perfectum.

QUÆRO VIII. & ultimum: Quis penitentiam potest commutare? An ratione commutacionis sit retenenda confessio?

CXLII. Resp. 1. Probabilis est, quod ipse penitentis penitentiam suam non possit commutare in melius.

Ratio: Commutatio penitentia est actus sacramentalis & Confessarii, tamquam Superioris & Judicis Jurisdictionis proprius: Sed penitentia non est Judge, vel Superior in seipsum, nec erga seipsum potest exercere actionem sacramentalis. Ergo.

Ex quo patet differentia a voto, quod voven propria auctoritate potest commutare in melius, & hoc ideo, quia voti obligatio oritur ex propria voluntate voventis in alterius gratiam, penitentia vero sacramentum includit exercitum obedientiae. Nec verum est, quod ille penitentis abundantius impleat Legem, ac abundantiore afferat solutionem: Tum quia habet effectum solum ex opere operantis, tum etiam, quia præcipiens vult rem præceptam, & non aliam, etiam meliorem, presertim in Sacramento, nisi id exprimat.

Ratio 2. Probabilis est, quod unus Confessarius ex justa causa intra confessionem, & recensitatis de novo peccatis, possit commutare penitentiam in quest. 17. S. D. agit per tres art. de potestate Clavium; de qua actum est supra in Tract. 1. promissi. In q. 18. per 4. art. de effectu clavium, nimis remissione culpa & penitentia. In q. 19. per 6. art. de Ministro clavium seu Confessionis. In q. 20. per tres art. de usu clavium nimis in quos potestas Confessarii exerceri possit. De quibus omnibus actum est in precedentibus.

Hoc de Sacramento Penitentia sufficient; nunc agendum est de his, que ei annexentur.

TRACTATUS XIV.

De Censuris, Casibus reservatis, Indulgencie, & Extrema Unctione.

De quibus Angelicus Doctor agit in Supplemento à quest. 21.

usque ad 34. inclusivè.

EXAMEN I.

De Censuris in genere, & in specie.

Sanc. Doct. q. 21. usque ad 25. inclusivè.

Q. UÆRO I. Quis potest ferre censuras? Quid & quotuplex est censura? Et quae materia eius? Quae forma servanda, aut modus?

I. Ante Resp. Nota, quod Etymologia hujus nominis Censura derivatur à verbo censere, aut à nomine Censor; erat enim apud Priscos specialis dignitas Censoris. Cujus officium erat inquirere, ac censere, seu judicare de fortunis, vita, & mortibus civium, ac indignis officiis, & dignitatibus privare. Esindé hæc vox est translata ad significandam severitatem, correctionem, ac potestatis Ecclesiasticae coercitivæ, sive punitive actionis, immo & ipsam penitentiam: nam hæc vocatur Censura. Hoc notato,

Resp. 1. In Ecclesiæ est potestas ferendi Censuras: probabitur infra de Excommunicatione. Vide nun. 8. in hoc Exam.

Resp. 2. Mulier Jure Divino est incapax ad ferendas Censuras. Ita S. Th. hic q. 19. art. 3. ad 4. dicens. Mulier secundum Apostolum est in statu subiec-

tionis, & ideo non potest habere aliquam spiritualem Jurisdictionem: unde neque habet clavem ordinis neque Jurisdictionem. Sed committitur mulieri aliquis usus clavium, sicut habens correctionem in subditis mulieribus, propter periculum, quod immixta posset, si viri mulieribus cohabarentur. Hæc ibi. Vide etiam Tr. 6. Exam. 5. nun. 55, ex quibus patet.

Ratio: Quia mulier est incapax Jurisdictionis spiritualis (etiam ex commissione) nimis propriè dicitur.

Ratio: Quia officium est ex parte Ecclesiæ medicinalis, cum temporalis, quæ in ecclesiastice ordinariam in foro externo, possunt propria auctoritate, & ex officio Censuras ferre, v. g. Episcopi, eorum Vicari Generales, & alli habentes Jurisdictionem quasi Episcopalem, ut Praetati Regulares. His quibus censuras ferendi auctoritatem possunt delegare alii de jure capacibus, puta, prima Tonsura initiatis, non uxoritatis. De hoc vide Excomm. &c.

Ratio: 4. Censura, ut sic, definitur, quod sit potestas ferendi Ecclesiastica medicinalis, ac temporalis, quæ in Ecclesiastico hominum baptizatum inobedientem punit, privando eum bonis Ecclesiæ communibus. Quamobrem Censura in jure vocatus nervus Ecclesiastice disciplinae. Sicut enim vires hominis consistunt in nervis; ita vires Ecclesiæ in Censuris.